

Lublin 25.03. 2019 r.

Katedra i Zakład Biologii i Parazytologii
I Wydziału Lekarskiego z Oddziałem Stomatologicznym
Uniwersytetu Medycznego w Lublinie
prof. zw. dr hab. n. biol. Alicja Buczek

Ocena

rozprawy doktorskiej mgr Hanny Moniuszko pt. "Taksonomia i biologia Trombiculidae (Actinotrichida: Parasitengona) pasożytujących na gryzoniach w Polsce" wykonanej pod kierunkiem Pani prof. zw. dr hab. Joanny Mąkol i promotora pomocniczego Pana dr hab. Grzegorza Zaleśnego na Wydziale Biologii i Hodowli Zwierząt Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu.

Roztocze Trombiculidae są najliczniejszą rodziną lądowych Parasitengona, której przedstawiciele występują w różnych strefach klimatycznych i na wszystkich kontynentach. Należą do niej gatunki o różnorodnych preferencjach siedliskowych, których poszczególne stadia rozwojowe tworzą różne związki z innymi organizmami znajdującymi się w tym samym ekosystemie. Larwy Trombiculidae, z wyjątkiem larw kilku gatunków żerujących na stawonogach, są obligatoryjnymi pasożytami kręgowców. Niektóre z nich pasożytują u ludzi wywołując reakcje skórne miejscowe i ogólnoustrojowe. Kilka gatunków odgrywa także ważną rolę w przenoszeniu patogenów o dużym znaczeniu epidemiologicznym. Natomiast deutonimfy i postacie dorosłe Trombiculidae są drapieżnikami, a głównym ich pokarmem są jaja bezkręgowców, m.in. komarów – wektorów licznych chorób transmisyjnych. Pomimo szerokiego rozprzestrzenienia tych roztoczy w różnych siedliskach na całym świecie i ich roli biologicznej, a także znaczenia gospodarczego, medyczo-weterynaryjnego i epidemiologicznego, są one słabo poznane. Zwracają uwagę wciąż fragmentaryczne dane o rozprzestrzenieniu gatunków i ich wymaganiach siedliskowych, o biologii, strategii życiowej i morfologii stadiów postlarwalnych,

Podjęcie przez Doktorantkę badań nad taksonomią i biologią roztoczy Trombiculidae są w pełni uzasadnione oraz ważne zarówno z naukowego, jak i praktycznego punktu widzenia. Badania te są kontynuacją zainteresowań naukowych Promotora Pani prof. dr hab. Joanny Mąkol zaliczanej do elitarnego grona znawców Trombidiformes i autorki bezcennych prac dotyczących ich taksonomii i biologii. Współpraca Doktorantki i Państwa Promotorów zaowocowała uzyskaniem wartościowych wyników, które zostały opublikowane w renomowanych czasopismach.

Podstawą rozprawy doktorskiej Pani mgr Hanny Moniuszko jest cykl spójnych tematycznie prac opatrzonych tytułem "Taksonomia i biologia Trombiculidae (Actinotrichida: Parasitengona) pasożytujących na gryzoniach w Polsce". Wydruki tych prac zostały załączone do opracowania. W skład cyklu wchodzi 5 artykułów opublikowanych w indeksowanych czasopismach; jeden w *Parasites & Vectors* (IF=3,080; 35 pkt MNiSW), dwa w *Experimental and Applied Acarology* (IF=1,812 i 35 pkt MNiSW; IF=1,929 i 35 pkt MNiSW), jeden w *Annales Zoologici* (IF=0,699; 25 pkt MNiSW) i jeden w *Annales of Parasitology* (5 pkt MNiSW)(punktacje z roku publikacji). Łącznie za te prace Autorka uzyskała IF=7,520 i 165 pkt MNiSW. Jest to imponujące osiągnięcie Doktorantki przy ubieganiu się o stopień naukowy doktora w dziedzinie nauk biologicznych. Na szczególne podkreślenie zasługuje wybór tematu badań, duży ich zakres i bardzo staranne wykonanie zadań przez Panią mgr Hannę Moniuszko.

W rozprawie doktorskiej Doktorantka koncentruje się na rozmieszczeniu, cechach morfologicznych i molekularnych wybranych gatunków roztoczy z rodziny Trombiculidae związanych z gryzoniami oraz na cechach ekologicznych i biologicznych układu pasożytniczych. W opracowaniu podsumowującym osiągnięcia naukowe Autorka zaprezentowała cele swoich badań i hipotezy, opisała materiał i metody, oraz wyniki, które następnie omówiła w odniesieniu do danych z literatury światowej. Liczne informacje uzyskane przez Doktorantkę zostały przedstawione i przedyskutowane w podrozdziałach, takich jak: Rozmieszczenie Trombiculidae, Spektrum żywicieli i specyficzność żywicielska, Zmienność wewnątrzgatunkowa, Fenologia i przedłużony kontakt z żywicielem, Preferencje topiczne, Neosomia, Aktywne stadia postlarwalne, Koinwazje i Molekularna charakterystyka taksonów. W części zatytułowanej „Podsumowanie i wnioski” Autorka wypunktowała najważniejsze informacje uzyskane podczas badań, które dostarczają nowych dla nauki danych o roztoczach z rodziny Trombiculidae. Jednocześnie pokazała perspektywy badań nad tą interesującą grupą roztoczy, które mogą zainteresować specjalistów z różnych dziedzin.

W mojej ocenie redakcja opracowania jest doskonała. Pozwala czytelnikowi zapoznać się nie tylko z wybitnymi osiągnięciami Doktorantki, ale też prześledzić tok Jej myślenia, poznać źródła inspiracji naukowych i sposób prowadzenia badań w celu potwierdzenia stawianych hipotez badawczych. Jestem pełna uznania dla dokonań Doktorantki i formy ich podsumowania w opracowaniu przedstawionym do oceny. Zrealizowanie przez Doktorantkę zadań o tak dużych walorach naukowych wymagało szerokiej wiedzy teoretycznej i dużego doświadczenia, co jest możliwe tylko przy bardzo dobrej organizacji pracy zespołu i dbałości jego kierownika Pani prof. Joanny Mąkol o rozwój pracowników. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że Doktorantka podczas wspólnej pracy z Panią prof. dr hab. Joanną Mąkol zdobyła szeroką wiedzę z zakresu morfologii roztoczy, biologii molekularnej, ekologii i parazytologii, oraz opanowała różne techniki badawcze wykorzystywane podczas prowadzenia badań terenowych i laboratoryjnych. Bardzo wysoko oceniam dotychczasowy rozwój naukowy Pani mgr Hanny Moniuszko.

Nie mam żadnych krytycznych uwag do treści opracowania podsumowującego badania wykonane przez Doktorantkę. Wykazała się ona dużą umiejętnością przedstawienia licznych danych w sposób skondensowany, ale jasny i zarazem interesujący. Zarówno w opracowaniu, jak i w publikacjach znajduje się bardzo dobra dokumentacja fotograficzna i graficzna. O perfekcyjnym przygotowaniu rozprawy doktorskiej zdecydowały, jak sądzę, uzdolnienia Doktorantki do pracy naukowej i cechy charakterologiczne przydatne podczas wykonywania badań, m.in. dokładność, rzetelność i pracowitość. Za wysoką jakością dokonań Doktorantki i Promotorów przemawia fakt opublikowania prac w renomowanych czasopismach, o czym pisałam na początku mojej oceny.

W podsumowaniu osiągnięć naukowych Pani mgr Hanny Moniuszko zwracam uwagę na wysoką wartość uzyskanych wyników, które przyczynią się do rozwoju akarologii w świecie. Autorka osiągnęła postawione cele badawcze, szczegółowo przeanalizowała olbrzymi materiał wynikający z badań i bardzo starannie go opracowała. Analiza wyników jest jasna i logiczna. Dotychczasowe osiągnięcia Doktorantki świadczą o umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej i Jej głębokiej wiedzy teoretycznej i praktycznej.

Bardzo wysoko oceniam opracowanie podsumowujące wyniki dotychczasowych badań i cykl prac wchodzących w skład osiągnięcia naukowego za oryginalność podjętego tematu, doskonały warsztat badawczy, oraz za głęboką i krytyczną analizę wyników. Opracowanie pt. „Taksonomia i biologia Trombiculidae (Actinotrichida: Parasitengona)

Pasożytujących na gryzoniach w Polsce” podsumowujące wyniki badań Pani mgr Hanny Moniuszko może być wzorem dla innych młodych badaczy podejmujących podobne wyzwanie.

Rozprawa doktorska Pani mgr Hanny Moniuszko spełnia wszystkie wymagania stawiane podczas starania się o stopień naukowy doktora. W związku z tym, przedkładam wniosek pod adresem Wysokiej Rady Wydziału Nauk Biologicznych Uniwersytetu Wrocławskiego we Wrocławiu o dopuszczenie Pani mgr Hanny Moniuszko do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Ze względu na wartość naukową prac wchodzących w skład osiągnięcia naukowego i ich międzynarodowy zasięg, oraz wysoki poziom merytoryczny i estetyczny opracowania pt. „Taksonomia i biologia Trombiculidae (Actinotrichida: Parasitengona) pasożytujących na gryzoniach w Polsce” wnioskuję o przyjęcie z wyróżnieniem rozprawy doktorskiej i nagrodzenie Autorkę stosowną nagrodą.

Wybranie mnie jako recenzenta osiągnięć naukowych Pani mgr Hanny Moniuszko przyjąłam z przyjemnością. Było dla mnie dużym zaszczytem oceniać bardzo dobry dorobek naukowy młodego pracownika. Zaangażowanie Pani mgr Hanny Moniuszko w badania naukowe i w popularyzowanie ich wyników obserwuję od kilku lat na krajowych i międzynarodowych sympozjach. Uważam, że dokonania naukowe zespołu Pani prof. Joanny Mąkol są najlepszą wizytówką polskiej nauki w świecie.

Alicja Buczek

Prof. dr hab. Alicja Buczek
Katedra i Zakład Biologii i Parazytologii
Uniwersytetu Medycznego w Lublinie
20-080 Lublin, ul. Radziwiłłowska 11
tel./fax (81) 4486060